

Gülşen KIRBAŞ:

“Turizm İşletmeciliği ile Sanat Tarihçiliğinin Buluşumu”

Gülşen Kırbaş, sanat tarihçisi ve turizm rehberi. İstanbul kökenli Novitas Turizm ve Seyahat Acentesi'nin sahibi ve yöneticisi; aynı zamanda, Kastamonu'da eski iki evin onarılıp butik otele dönüştürülmesiyle faaliyete başlayan Toprakçılar Konakları'nın da işletmecisi.

Aynur Y. Çakır – Ege Yıldırım: Siz sanat tarihi mesleği ile işletmecilik uğraşısını başarılı bir şekilde bir araya getiriyorsunuz. Mesleki bilginizle turizm işletmeciliğini birleştirdiğinizde, konuklarınız açısından doyurucu bir kültür turizmi aktivitesi ortaya çıkarıyorsunuz. Koruma açısından önemli bir misyon da üstlenmiş oluyorsunuz. Kastamonu'daki turizm faaliyetlerinizde böyle bir vizyonu nasıl oluşturdunuz?

Gülşen KIRBAŞ: Eşimin liseyi Kastamonu'da okumuş olmasından dolayı şehirle bir ilişkim vardı, ama 1990'lardan itibaren Kastamonu'ya olan ilgim arttı. Beş yıldır buraya gruplar getiriyorum. Bir turizmci olarak, Safranbolu'nun yanibaşında yer alan Kastamonu'nun da benzer bir turizm faaliyetine uygun olduğunu, buradaki insanlara da katkısı olacağını düşündüm.

Kastamonu'ya ilgimde Enis Bey [Kastamonu eski Valisi Enis Yeter] faktörü de var. Enis Bey'le tanışmam, 2002 sonbaharında TÜRSAB'ın Bölgesel Yürütme Kurulu 2. Başkanı iken oldu. Enis Bey, İstanbul acenteleri olarak bizi buraya davet etti, gezdirdi ve yörenin tanıtımını yapmamızı istedi. Ben de buradan bir konak alıp işletmeye karar verdim. Seçtiğim konaklar, Kastamonu Kalkınma Vakfı'na (KKV) ait, restore edilmeye başlanmış, yanyana iki yapıydı. Restorasyon uygulaması, İl Özel İdaresi'ne bağlı Vedat Tek Restorasyon Merkezi (VTRM) tarafından yürütülüyordu. Gördüm, beğendim, ve 2003 yılında, KKV ile bir protokol imzalayarak, restore et – işlet – devret modeli ile yapıları bana on yıllığına kiralamaları için anlaştık. Restorasyonu devraldım. Projesi turistik tesis olarak yapılmıştı, biz de uygulamasını ona uygun olarak yaptık. Bazı düzeltmeler gerekti ve ek masraflar oldu. Bu süreçte VTRM çok yardımcı oldu, ihtiyaç duyduğumuz her şey yapıldı. KKV – VTRM arasındaki anlaşmada, uygulama 100 milyar TL'ye malolacaktı, ancak ben bunun üzerine 250 milyar TL daha masraf yaptım. Otel açıldığında bir yıl

boyunca zararla çalıştı, ikinci yıl içerisinde yavaş yavaş durum iyileşmeye başladı. Son 2-3 aydır ise gelirler ve giderler başa baş gidiyor. Ancak, yakın gelecekte amorti etmesini beklemiyorum. Ben çok özenle restore ettirdim, bu kadar masraf yapmak şart değil. Bu şekilde işletmek karlı değil. Pansiyonculuk şeklinde olması daha iyi olur. Bizimki, daha iddialı bir proje oldu. Örneğin, her mobilya orijinaldir, her birini özel olarak arayıp buldum, ya da yaptırdım, mekanlara yakıştırdım.

A.Y. – E.Y.: Restorasyon uygulama sürecinde ustalarla çalışmalar nasıldı?

G. K.: İşi VTRM ustaları yapıyordu. Başlamış oldukları temel işlerde onlarla beraber çalışmayı sürdürdük, ama bu işler bitince, tefrişat, iç mimari vb. ile ilgili daha ince konularda yeni ustalar buldum; kendim de ustaların başında durup yönlendirmeye çalıştım. Örneğin, iç bahçe duvarı dokusu bozulmuş, sıvalar dökülmüştü. Bu dokuya benzer, sarı sıva kumunu ustalarla birlikte çevre köylerden arayıp bulduk.

A.Y.–E.Y.: Kastamonu'da son yıllardaki koruma çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

G. K.: Enis Bey'in başlattığı işler vardı. Bunlar heyecanla başladı, ama sonraları bir duraklama oldu. Onarılan yapıların çoğu kamu elinde işlev kazandı. Bunların gerekli değerlendirme alanı bulması için daha çok turizme kazandırılması gerektiğini düşünüyorum. Ancak o zaman yaşar, gelir getirir, teşvik edici olur ve sürekliliği sağlar.

A.Y.–E.Y.: Turizmin, kalkınma ve kültürel değer-

PLANLAMA
2004/4

lerin korunması açısından tek araç olarak görülmemesi gerektiği uzmanlarca söyleniyor. Başka hangi araçlar olabileceğini düşünüyorsunuz?

G. K.: Kastamonu’da bir kalkınma aracı olarak sanayi yok denecek kadar az. Ancak daha verimli, organik tarım ile kalkınma olabilir. Herkes iki çıkış yolunu gösteriyor: Turizm ve tarım. Şehrin turizm açısından cazip olması için belirli derecede restorasyon görmesi, çevrenin çekici hale gelmesi lazım. Eski yapıların her biri illa otel olsun demiyorum, ama en azından bir kısmı olmalı. Diğerlerinin de, insanların dokuyu tatmaları için, içinde yaşanması gerekir. Zaten insanlar oturuyor, ama çoğu yoksul. Zengin olanlar terkedip gitmişler. Yapıların onarımı için teşvikler verilmesi lazım, özellikle devlet tarafından. Özel sektör ancak para kazanmak için bu işe girer. Uzun vadeli krediler, şimdi yeni gelen ‘mortgage’ sistemi, vb. imkanlar araştırılabilir. Restorasyon teknik bir iş; dışarıdan destek mutlaka lazım. STK’ların örgütlenmesi, bir havuz oluşturulması düşünülebilir. Birim maliyet çok yüksek, oysa bu işi topluca yapmak maliyetleri çok düşürür. Vedat Tek Restorasyon Merkezi bu konuda çok iyi bir adım oldu. Ekip, onarım işini geze geze yapıyordu, örneğin harç analizi yaparak, araştırarak ve aynı anda birkaç evin onarımını yaparak. Maksimum yarar sağlayan bir sistemleri vardı. Son zamanlarda bu ekibin de dağılmaya başladığını duyuyorum. Bunun da sürekliliği lazım.

Ben burada OKAB’ı çok önemli buluyorum. [Orta Karadeniz Kalkınma Birliği, Avrupa Birliği’nin bölgesel kalkınma amaçlı yardımlarından istifade etmek amacıyla, Kastamonu, Sinop ve Çankırı İl Özel İdarelerinin katılımı ile kurulmuş tüzel kişilikli bir organizasyondur.

AB hibe programının uygulanmasında bölgenin kalkınma öncelikleri, kırsal kalkınma, KOBİ’lerin rekabet gücünün artırılması, sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi ve insan kaynaklarının geliştirilmesi olarak belirlenmiştir. Bu hedeflere yönelik olarak, yerel kalkınma inisiyatifleri, KOBİ’ler ve küçük ölçekli altyapı için hibe programları oluşturulmuştur. (Bkz. www.okab.gov.tr.) OKAB kanalıyla, özellikle turizm amaçlı işlevlendirmeye yönelik yapı restorasyonu için topluca yapılan başvuruların önemli potansiyeli bulunduğu, Gülsen Hanım tarafından ifade edilmiştir.]

A.Y.-E.Y.: Sizin Kastamonu’daki faaliyetleriniz özendirici oldu mu, sizden sonra Kastamonu’ya yeni yatırımcılar geldi mi?

G. K.: Ben buraya gelince belirli bir dikkati çekti. Benden sonra bir arkadaş da bir han aldı, projesini hazırlattı, 1-2 yıl içinde de hizmete açılacak. Bu ikinci örnek olacak. Turizmcilerin gelmesi, hem turistleri getirmek hem de hediyelik eşya / el sanatları üretimi açısından olumlu bir gelişme. Son dönemde hediyelik eşyada bir üretim ve çeşit patlaması oldu. Bu bile işin ekonomik boyutunun önemini gösteriyor.

A.Y.-E.Y.: Şehir ölçeğinde yapılan çalışmaları bu bağlamda nasıl değerlendiriyorsunuz?

G. K.: Kentin bir bütün olarak korunması konusunda ise, yapılabilecek başka şeyler var. Bugüne kadarki en önemli girişim, Saylav Sokağı’nda oldu. İlk olarak, 1998’de, sokağın başında bir ev onarılarak 75. Yıl Cumhuriyet Evi yapıldı. Diğer uçta da Tahir Efendi Konağı onarıldı. ÇEKÜL Vakfı, tüm sokağın topluca restore edilmesini önerdi, ama sahiplerle anlaşmalar tamamlanamadı, sonra da evlerin arasında birkaç betonarme inşaat başladı; şimdi sokakta toplu bir onarım faaliyeti yapılması zorlaştı.

Yine de bazı çabalar sürüyor. STK’lar, meslek odaları önemli rol oynayabilir. Organik tarım potansiyelini değerlendirmek ve eski evleri restore etmek için birer dernek kuruldu. Ayrıca, turizme yönelik, TURGED adlı bir dernek var. Ben de bu derneğe üye oldum ve ilk iş olarak, Kastamonu’da bir ilk olacak olan ‘Tarih ve Kültür’ temalı bir festival düzenlemeyi önerdim. Şimdi bunu gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Burada kendime turizmin ötesinde bir misyon edindim. Başka insanların da gelmesini, bu gelişim sürecinin daha hızlı olmasını istiyorum.

Toprakçılar Konağı

